

DESET GODINA FESTIVALA JUGOSLAVENSKOG FOLKLORA U KOPRU

Nemoguće je govoriti o jubilarnom desetom festivalu a ne osvrnuti se na vrijeme kad se 1960-te počeo pripremati prvi. Bilo je to u doba kada za organiziranje priredbe s akcentom na tradicionalnoj narodnoj umjetnosti nije trebalo samo umještosti već i hrabrosti. Istupi protiv tzv. »folkloromanije« i nedostatak simpatija i moralne podrške folklornim grupama od strane viših mjerodavnih foruma i ličnosti desetkovali su redove onih koji su se bavili primjenom folklora na sceni. U takvoj atmosferi grupa lokalnih entuzijasta uz pomoć stručnjaka iz svih krajeva Jugoslavije odvažila se da pripremi Festival jugoslavenskog folklora i uspjela tako utemeljiti ovu značajnu folklornu priredbu. Činjenica je da su ostale slične manifestacije nastale pobudene primjerom Koparskog festivala, da je upravo ova priredba aktivirala mnoge snage i imala značajnu ulogu u određivanju pravog mjesta scenskoj primjeni narodne tradicionalne umjetnosti u našim općim kulturnim težnjama.

Uz profesionalne ansamble *Kolo*, *Lado* i *Tanec* na festivalskim su se pozornicama redali najbolji jugoslavenski amateri i seoske grupe. Festivalski je program prikazivao presjek dostignuća folklornih grupa u svakoj godini, od onih seoskih pa do gradskih amatera i profesionalaca.

Dok su *Kolo*, *Lado* i *Tanec* svake godine bili učesnici na festivalu, gradski amateri i seoske grupe su se izmjenjivali. Od gradskih amaterskih grupa valja naročito istaknuti nastupe društva »Bratstvo-Jedinstvo« iz Subotice, »France Marolt« iz Ljubljane, »Vinko Jedut« i »Joža Vlahović« iz Zagreba, »Branko Krsmanović« i »Ivo Lola Ribar« iz Beograda, »Kočo Racin« iz Skoplja i »Panče Pešev« iz Kumanova. Nastupaju vrsne seoske grupe sa svih strana Jugoslavije. Evo najuspješnijih: Kumpanjija« iz Blata na Korčuli, »Moreška« iz Korčule, grupa iz Posavskih Brega, Debeljaka u Bosni, Gorice u Hercegovini, Tavankuta u Bačkoj, Rudana u Istri, Orleca s Kvarnera, Preloga u Međimurju, Osojnika u Dubrovačkom primorju, Markovaca kod Ptujja.

Na festivalu sudjeluju i strani gosti iz UAR-a, Rumunjske, DDR i SSSR-a.

Koparska scena otvorila je svoja vrata izvedbama tačaka najpoznatijih jugoslavenskih etnokoreografa, kao: Zvonimira Ljevakovića, Branka Markovića, Dobrivoja Putnika, Olge Skovran, Branka Segovića, Marije Šuštar, Vladimira Vukovića, Agate Žic i drugih, a u festivalskom odboru i na pripremanju grupa radili su etnokoreolozi: Milica Ilijin, Jelena Dopuđa, Beata Gotthardi-Pavlovsky i Živko Firfov i pisac ovih redaka.

Kao što se vidi, pokrenut je velik broj ljudi i grupa, a rezultate festivala redovno su komentirali štampa, radio i televizija. Festivalске priredbe prenosile su i Eurovizija i Intervizija.

Bilježeći rastove i padove u kvaliteti, neprekidno potvrđujući svoju fizionomiju, boreći se često s višestranim nerazumijevanjem, Jugoslavenski folklorni festival u Kopru prebrodio je mnoge krize i danas postao dragocjena kulturna i društvena potreba.

Jubilarni deseti festival otvorile su seoske grupe iz Slovenije. Prvi put su se nakon više od petnaest godina našli zajedno na sceni izvođači iz Koruške, Bele krajine, Prekomurja i Slovenskog primorja. Markovci, Lancova Vas, Bojanci, Beltinci, Vinica, Podkoren, Cirkovci, Predgrad, Predvor, Portorož, Ravne

na Koroškem bili su zastupani pjesmom, svirkom, plesom, nošnjom ili dije-
lovima običaja. Svi sastavi bez razlike odlično su reprezentirali pučku umjet-
nost svoga kraja. Za njihov uspjeh dobrim je dijelom zaslužan i član ljubljans-
koga Glasbeno narodopisnog instituta etnokoreolog Mirko Ramovš, koji je u
više navrata obilazio teren i znalčki uskladio program grupa s potrebama
koparske scene.

Jugoslavenske gradske amatere ove su godine zastupali skopsko društvo
»Vlado Tasevski« i ljubljanski akademski sastav »France Marolt«. Skopljanci
su na prošlogodišnjem Svjetskom omladinskom festivalu u Sofiji osvojili zlat-
nu medalju, pa su stoga još više razočarali slabom i neozbiljnom izvedbom svog
programa u Kopru. Plesači su indolentno plesali i bili loše obučeni. Plesačice
se nisu ni trudile da sakriju svoje trajne ondulacije, uz mnogo drugih propu-
sta. Među ostalim, sve su koreografije pripisane umjetničkom vodi ansambla
iako su za neke od njih pouzdano zna da su im drugi autori.

Za razliku od članova društva »Vlado Tasevski« ljubljanski su studenti
dali program visoke kvalitete i u okviru renomea koji uživaju u Jugoslaviji
i inozemstvu. Iako je ansambl veoma pomladen, to se nije gotovo ni primje-
tilo u stilu i tehnici izvođenja plesa, pjesme i svirke. Što se tiče urednosti pri
oblačenju narodnih nošnji grupa »France Marolt« pokazuje gotovo profesio-
nalne kvalitete.

Profesionalni ansambli *Kolo*, *Lado* i *Tanec* dali su do sada najbolji pro-
gram od postojanja Koparskog festivala.

Kolo je potpuno pomladilo sastav, i nastup njegovih članova djeluje
svježe i poletno. Tačke su izvedene tehnički odlično. Naročito je pozitivno što
je priv put nakon deset godina orkestar svirao bez nota i dirigenta, što je na-
đen bolji sklad između muzičke pratnje i plesa. Može se mirne duše reći da je
ovo bio najbolji nastup Beograđana na koparskoj sceni.

Lado iz Zagreba dominirao je kao i uvijek stilom, pjesmom i odlično
odabranim narodnim nošnjama. Osim toga ansambl je dao i jednu novu tačku,
»Podravske svate«, koja se veoma svidjela prisutnoj publici.

Tanec iz Skoplja zablistao je tehničkom izvedbom i izborom svojih tačaka
za ovogodišnji finale. Tu su se našle najbolje tačke što ih Skopljanci imaju na
svom repertoaru, kao nevestinsko, teškoto, aramisko, osogovka i mariovska tre-
senica.

Uspoređujući svih deset dosadašnjih jugoslavenskih folklornih festivala u
Kopru, možemo ustvrditi da je ovaj posljednji, deseti, bio najbolji.

Ivan Ivančan

SMOTRA FOLKLORA (Zagreb — 1966, 1967, 1968. i 1969)

Zagrebačka Smotra folklor — kao stalna godišnja priredba koju od 1966.
godine organizira ustanova »ARTO« — najvažnija je smotra narodne umjet-
nosti u našoj zemlji.